

Muşkara'dan Nevşehir'e 290. Yıl

II. ULUSLARARASI NEVŞEHİR TARİH VE KÜLTÜR SEMPOZYUMU

TARİH | KÜLTÜR | ÇEVRE | TURİZM | SAĞLIK | EKONOMİ | İNANÇ | EĞİTİM

BİLDİRİ METİNLERİ

ntks.nevsehir.edu.tr
ntks@nevsehir.edu.tr

“MUŞKARADAN NEVŞEHİR’E”

**II. ULUSLARARASI
NEVŞEHİR TARİH VE KÜLTÜR SEMPOZYUMU
(2-3-4 Mayıs 2016)**

“Tarih | Kültür | Çevre | Turizm | Sağlık | Ekonomi | İnanç | Eğitim”

BİLDİRİ METİNLERİ

ntks.nevsehir.edu.tr
ntks@nevsehir.edu.tr

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları: 21

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesine aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tümü ya da bir bölümü/bölemleri Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinin yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğere yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Copyright 2015 by Nevşehir Hacı Bektaş Veli University. All rights reserved. No part of this book may be printed, Reproduced or distributed by any electronical, optical, machanical or order means without the written permission of Nevşehir Hacı Bektaş Veli University.

Editör

Prof. Dr. Filiz KILIÇ, Doç. Dr. Tuncay BÜLBÜL

Kapak Düzeni

Taylan Viraca

Tasarım-Dizgi

Arş. Gör. Murat GÜR

ISBN: 978-605-4163-30-4

II. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiri Metinleri

1. Baskı

Aralık, 2016

Basımevi

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Basımevi, Nevşehir

İletişim

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Prof.Dr. Filiz Kılıç Yerleşkesi

2000 Evler Mah. Zübeyde Hanım Cad. 50300 / Nevşehir Tel: 0384 228 10 00

<http://ntks.nevsehir.edu.tr>

Onur Kurulu

Mehmet CEYLAN (Nevşehir Valisi)

Prof. Dr. Filiz KILIÇ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Rektörü)

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Filiz KILIÇ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Abdullah ŞENGÜL (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. İlyas GÖKHAN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet KÖÇER (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Nesimi AKTAŞ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Zeynep ASLAN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Zülfikar DURMUŞ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Nimet KARATAŞ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Yürütme Kurulu

Doç. Dr. Tuncay BÜLBÜL (Başkan)

Doç. Dr. Mehmet ÇERİBAŞ

Doç. Dr. Ebru GÜNEREN

Yrd. Doç. Dr. Derya EVGİN

Yrd. Doç. Dr. Emre ÜSTÜN

Yrd. Doç. Dr. Erkan KALIPÇI

Yrd. Doç. Dr. Hatice DOĞAN

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin SARAÇ

Yrd. Doç. Dr. Murat AKTAN

Yrd. Doç. Dr. Mesut GÜN

Yrd. Doç. Dr. Tekin TUNCER

Yrd. Doç. Dr. Seyhun ŞAHİN

Yrd. Doç. Dr. Tuğrul BALABAN

Sekreteryaya

Yrd. Doç. Dr. Tuğrul BALABAN

Yrd. Doç. Dr. Seyhun ŞAHİN

Arş. Gör. Murat GÜR

Arş. Gör. Şerife ÖRDEK

Arş. Gör. Ahmet UĞUR

Araş Gör. Ahmet Enes KARAKAYA

Arş. Gör. Ayşe Begüm KILIÇ

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abdilbaet MAMASIDIKOV	Prof. Dr. Taşbolot SADIKOV	Yrd. Doç. Dr. Besim Tolga UYAR
Prof. Dr. Abdulhalik BAKIR	Doç. Dr. Adem ÖGER	Yrd. Doç. Dr. Derya EVGİN
Prof. Dr. Abdullah ŞENGÜL	Doç. Dr. Ahmet OĞUZ	Yrd. Doç. Dr. Duygu EREN
Prof. Dr. Alena ĆATOVIĆ	Doç. Dr. Ali KOZAN	Yrd. Doç. Dr. Erkan HİRİK
Prof. Dr. Ali AKTAN	Doç. Dr. Alper ARSLAN	Yrd. Doç. Dr. Filiz M. ERDEM UÇAR
Prof. Dr. Ayşe ÖZCAN	Doç. Dr. Anvar COLDOŞBAYEV	Yrd. Doç. Dr. Fulya AYDIN TEMEL
Prof. Dr. Birsel KÜÇÜKSİPAHİOĞLU	Doç. Dr. Ayla ÜNSAL	Yrd. Doç. Dr. Gamze MUZ
Prof. Dr. Ćazim HADZİMEJLIĆ	Doç. Dr. Bayram DEVİREN	Yrd. Doç. Dr. Gökhan SEÇME
Prof. Dr. Cenişbek DUYŞEYEV	Doç. Dr. DüNDAR YENER	Yrd. Doç. Dr. Görkem BİRİNCİ
Prof. Dr. David J. GOA	Doç. Dr. Ebru GÜNEREN	Yrd. Doç. Dr. Gülser OĞUZ
Prof. Dr. Davut KILIÇ	Doç. Dr. Elmira HURİBAYEVA	Yrd. Doç. Dr. Hakan YALAP
Prof. Dr. Elmira MURADALIYEVA	Doç. Dr. Emin ÖZDEMİR	Yrd. Doç. Dr. Handan YILDIZHAN
Prof. Dr. E. Ümit SEVİÇ	Doç. Dr. Ersan ERSOY	Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ
Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL	Doç. Dr. Fulya ÖZTAŞ	Yrd. Doç. Dr. Hasan YAVUZER
Prof. Dr. Filiz KILIÇ	Doç. Dr. Gökalp Özmen GÜLER	Yrd. Doç. Dr. Haşim ERDOĞAN
Prof. Dr. Hanife ÖZBAY	Doç. Dr. Hakan Vahit ERKUTLU	Yrd. Doç. Dr. Hatice DOĞAN
Prof. Dr. Harun GÜNGÖR	Doç. Dr. Hüseyin GÖNEL	Yrd. Doç. Dr. Hulusi YILMAZ
Prof. Dr. Havva SELÇUK	Doç. Dr. İbrahim YILMAZ	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin CÜCE
Prof. Dr. Haydar ÖZTAŞ	Doç. Dr. Korhan KARACAOĞLU	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin KALEMLİ
Prof. Dr. İbrahim DİLEK	Doç. Dr. Lütüfı BUYRUK	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin SARAÇ
Prof. Dr. İlyas GÖKHAN	Doç. Dr. Maria KOÇKORBAYEVA	Yrd. Doç. Dr. İbrahim Ethem ÖZKAN
Prof. Dr. Ljijana MARKOVIĆ	Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU	Yrd. Doç. Dr. İbrahim İLHAN
Prof. Dr. Lütüfı Gürkan GÖKÇEK	Doç. Dr. Mehmet ÇERİBAŞ	Yrd. Doç. Dr. İbrahim SERBESTOĞLU
Prof. Dr. Mehmet AÇA	Doç. Dr. Meral BAYAT	Yrd. Doç. Dr. İlhan GÜLLÜ
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM	Doç. Dr. Metin Ziya KÖSE	Yrd. Doç. Dr. Kürşat KOÇAK
Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI	Doç. Dr. Murat Mustafa ÖNTUĞ	Yrd. Doç. Dr. Mehmet HAZAR
Prof. Dr. Mehmet KÖÇER	Doç. Dr. Mustafa İŞIK	Yrd. Doç. Dr. Mehmet KAYGANA
Prof. Dr. Meliha ATALAY	Doç. Dr. Neşe YALÇIN	Yrd. Doç. Dr. Mesut GÜN
Prof. Dr. Metin EKİCİ	Doç. Dr. Nursavle AYT BAYEVA	Yrd. Doç. Dr. Murat AKTAN
Prof. Dr. Mustafa Arslan	Doç. Dr. Özgür K. AYDEMİR	Yrd. Doç. Dr. Murat ŞENGÜL
Prof. Dr. Mustafa KESKİN	Doç. Dr. Pınar ÜLGEN	Yrd. Doç. Dr. Neşe HARBALİOĞLU
Prof. Dr. Mustafa Servet AKPOLAT	Doç. Dr. Sadettin BAŞTÜRK	Yrd. Doç. Dr. Pakize ARIKAN SANDIKCIOĞLU
Prof. Dr. Mürüvvet BAŞER	Doç. Dr. Süleyman SOLMAZ	Yrd. Doç. Dr. Seçil HİRİK
Prof. Dr. Nimet KARATAŞ	Doç. Dr. Şahlan ÖZTÜRK	Yrd. Doç. Dr. Seyhun ŞAHİN
Prof. Dr. Numan ALUÇ	Doç. Dr. Tuncay BÜLBÜL	Yrd. Doç. Dr. Şamil YEŞİLYURT
Prof. Dr. Orhan DOĞAN	Doç. Dr. Turgut TOK	Yrd. Doç. Dr. Şefika Dilek GÜVEN
Prof. Dr. Özen TOK	Doç. Dr. Zübeyde KUMBIÇAK	Yrd. Doç. Dr. Tayfun CAYMAZ
Prof. Dr. Paul CHAO	Yrd. Doç. Dr. Abdullah ÖZDAĞ	Yrd. Doç. Dr. Tekin TUNCER
Prof. Dr. Remzi KILIÇ	Yrd. Doç. Dr. A. Burak KAHRAMAN	Yrd. Doç. Dr. Telli KORKMAZ
Prof. Dr. Sabina BAKŞIĆ	Yrd. Doç. Dr. Ahmet DOĞAN	Yrd. Doç. Dr. Tuğrul BALABAN
Prof. Dr. Sahavet GÜRDAL	Yrd. Doç. Dr. Ahmet Turan TÜRK	Yrd. Doç. Dr. Turan AÇIK
Prof. Dr. Satıbaldı OMURZAKOV	Yrd. Doç. Dr. Aynur KIZILIRMAK	Yrd. Doç. Dr. Ünal ZAL
Prof. Dr. Sultan TAŞÇI	Yrd. Doç. Dr. Ayşe BUDAK	Yrd. Doç. Dr. Volkan KARAGÖZLÜ
Prof. Dr. Süleyman DEMİRCİ	Yrd. Doç. Dr. Bakhtygal KULAMSHAEVA	Yrd. Doç. Dr. Yalçın KAMIŞ
Prof. Dr. Taha Niyazi KARACA	Yrd. Doç. Dr. Barış ÇİFTÇİ	Yrd. Doç. Dr. Zehra İŞIK ÇALIŞKAN

KAPADOKYA'NIN UNUTULAN KİLİSESİ; ST. JOHN THE BAPTİST

Doktora Öğr. Enes ÖZ
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
enes.oz50@gmail.com

ÖZET

Çavuşin Kapadokya bölgesinin tam kalbinde yer almaktadır ve tarihi, Kapadokya'nın genel tarihine eşdeğer durumdadır. Milyonlarca yıl önce Erciyes, Melendiz ve Hasandağı püskürttüğü lav ve küller su ve rüzgar erozyonuyla şekillenerek, dünyada eşi benzeri olmayan peri bacaları meydana gelmiştir. Bu peri bacaları bölgeye yerleşen ve Hıristiyanlığı yaymaya uğraşan keşişler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bu keşişler Roma askerlerinden kaçmak için buldukları yerleri terk etmişlerdir. Çavuşin ve civarında bulunan peribacalarının içlerini oyarak, tehlike anında saklanacakları evcikler kazmışlardır. Hızla Hıristiyanlaşan bölge halkı bu küçük evciklere saklanmaları gerektiğinde içerisinde bulunan erzak depoları ve su sarnıçları sayesinde uzun süre buralarda barınabilmişlerdir. Bu evlerin içerisine küçük şapeller kazarak ibadetlerini de buralarda yerine getirmişlerdir. Verimsiz toprakları için de kaya yamaçlarına güvercin evleri kazarak güvercin gübresinden yararlanmışlardır.

334 yılında Doğu Roma imparatorluğunun Hıristiyanlığı resmi din olarak kabul etmesi üzerin en gerçek incili seçmek için bir konsül toplanmasına karar verildi. Kapadokya bölgesinden Nissalı Gregori ve Aziz Vasilios (Basileios) bu toplantıya gönderildi. Toplantı sonucu Kapadokyalı papazların önerdiği incil kabul edilip, diğer inciller yok edilmiştir. Bu tarihten sonra Kapadokya'da manastır hayatına geçmişti. Manastır hayatına geçildiğinde Kapadokya'nın ilk geniş hacimli kilisesi olan St. John The Baptist (Vaftizci Yahya) kilisesi, Çavuşin köyünde yapılmıştır. Kilise Göreme ve Uçhisar dan görülebilecek şekilde, 5.yy. da yapılmıştır. Daha sonra civarındaki vadilerde çok sayıda kilise ve manastır inşa edilmiştir.

St. John The Baptist kilisesi içerisinde bulunan ve İncilden tasvir edilen fresklerin bir kısmı tahrip olmasına rağmen, sağlam sütunları, etkileyici manzarası ve geniş yapısı ile dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: St. John The Baptist, Çavuşin, Kapadokya.

ABSTRACT

Çavuşin is located in the heart of Cappadocia region and its date is equivalent to the general history of Cappadocia. Millions years ago Erciyes, Melendiz and Hasan mountain blow out lava and ash, this lava and ash It has been shapednwater and wind erosion and Fairy chimneys ocured which unparalleled in the World. This fairy chimneys It has been used by the monks who settled in the area and trying to spread Christianity. The monks were forced to leave their places for escape from Roman soldiers. By then the

interior of the fairy chimney is located near Cavusin and have dug their cottages are stored in case of danger. Rapidly Christianized peoples of the region for a long time thanks to provisions contained in tanks and cisterns required for storing these small cottages were able to shelter here. Small chapel for worship digging inside this house were also pray here. They dug for unproductive land have benefited pigeon houses on the slopes of the rock dove's dung.

In 334 years, to accept Christianity as the official religion of the Eastern Roman Empire, it was decided to select a council gathering the facts about the Bible. From Cappadocia region Gregory and St. Basilius (Basil) it was sent to the meeting. Result of meeting accepted bible proposed by Cappadocian pastorate, other bible destroyed. It has switched to the monastic life in Cappadocia After this date. Cappadocia's first church of St. John The Baptist church was built in Cavusin village When switched to the monastery life with large volumes. The church was built in the 5th century where as can be seen from Goreme and Uchisar. Later it was built many churches and monasteries around the valley.

Church of St. Jhon the Baptist take attention with strong columns, impressive views and spacious structure in spite of destruction frescoes depicted portions of the Bible.

Key Words: St. John The Baptist, Çavuşin, Cappadocia.

1. GİRİŞ

St. John The Baptis, diğer adı ile Vaftizci Yahya kilisesi günümüzde küçük Kapadokya olarak tarif edilen Nevşehir'in, tam ortasında sayılabilecek bir bölge olan Çavuşin Köyü'nde bulunmaktadır. Avanos'a 5, Göreme'ye 3 km olan Çavuşin Köyü'nün tarihi, Kapadokya bölgesinin tarihi ile eş değer durumdadır. "Bir masal ülkesi" olarak adlandırılan dünyanın eşsiz bölgesi, Kapadokya (Kappadokia/ Cappadocia) milyonlarca yıl önce Erciyes, Hasandağı ve Melendiz dağının püskürttüğü lav ve küllerin zamanla tüf olduğu, bu tüfün de su ve rüzgâr erozyonu ile şekillenerek (Ekici 2009: 1), Peri Bacası adı verilen bir sanat eserine dönüştüğü yerdir.

Bu doğal güzelliğinin yanı sıra Kapadokya da yerleşimin başladığı neolitik dönemden itibaren, ilkçağlara, Helenistik ve Roma dönemlerinde, İran ve Mezopotamya ile Ege Denizi arasında bir kültürel etkileşim bölgesi olmuş ve özellikle 7. yy ve sonrasında dünyanın Hıristiyanlık ve Müslümanlık (Pekin 2014: 12) gibi tek Tanrılı iki din arasında bir köprü konumunda bulunmuştur.

3. yy den itibaren dünyada eşi benzeri olmayan peri bacaları, bölgeye yerleşen ve Hıristiyanlığı yaymaya uğraşan keşişler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bu keşişler Roma askerlerinden kaçmak için buldukları yerleri terk ederek Çavuşin ve civarında

bulunan peribacalarının içlerini oymuşlar, tehlike anında saklanacakları evcikler kazmışlardır. Takip eden yüzyılda, Roma İmparatorluğu'nun Hristiyanlığı resmi din olarak kabul etmesi ile Hristiyanlık bölgede rahat hareket alanı bularak çabucak yayılmıştır. (Gülyaz 2012: 59, 60)

Roma imparatorluğunun Hristiyanlığı resmi din olarak kabul etmesi üzerin en gerçek incili seçmek için bir konsül toplanmasına karar verilmiştir. Manastır yaşamının ilkelerini oluşturdukları düşünülen Hristiyan büyükleri ve aynı zamanda da Kapadokyalı olan Aziz Vasilios (Basileios) ve Nissalı (Nyssa) Grigorios (Pekin 2014: 9, 10) bu konsüle katılmışlardır. Manastır hayatına geçildiğinde kimi kaynaklara göre Kapadokya'nın ilk geniş hacimli ve en eski kilisesi olduğu düşünülen St. John The Baptist (Vaftizci Yahya) kilisesi 5. yy. da, Çavuşin köyünde yapılmıştır.(Gülyaz 2012: 130) Bizim çalışmamız da Kapadokya bölgesinde kiliselirin temelini oluşturduğu düşünülen, ancak günümüzde gereken ilgiyi göremeyerek bakımsız durumda bulunan St. John The Baptists kilisesi hakkında olacaktır.

2. Çavuşin

Avanos-Göreme yolu üzerinde bulunan Çavuşin köyü 1962 yılında eski yerleşim bölgesinde gerçekleşen çökme sebebi ile yeni köy veya aşağı köy olarak isimlendirilen yeni yerine taşınmıştır. Bu yüzden köy yukarı mahalle ve aşağı mahalle olarak ayrılmaktadır. Yukarı mahalle ayrıca eski köy olarak adlandırılmaktadır. Eski köyde kayaçlardan oyulmuş evler ve ahırların yanı sıra, kemer şeklinde yapılmış odalar bulunmaktadır. Günümüzde turistik amaçlar ile butik otel ve dükkan yapılan eski köy yerleşimi bölgesinde halen boş durumda mağara yapıları da mevcuttur. Çavuşin sadece ufak çaplı bir köy değil aynı zamanda da sınırları içerisinde 4 vadiyi de bulundurmaktadır.

325 İznik Konsülünden sonra Hristiyanlığın bölgede yayılması hız kazanmaya başlamış, bu durum Çavuşin ve vadilerinde irili ufaklı birçok kilise ve manastır yapılmasına sebep olmuştur. Bunların isimleri şu şekildedir:

-Eski köyde

St. John The Baptist

-Yeni Köyde

Çavuşin kilisesi

-Güllüdere vadisinde

Üç haçlı kilise

Aziz Jean kilisesi

-Kızılçukur vadisinde

Haçlı kilise

Azize Meryem kilisesi

Kolonlu kilise

-Meskendir Vadisinde

Üzümlü kilise

Saklı kilise

-Zindan önü vadisinde

Aziz Paul kilisesi

Bu kiliseler de yetişen rahip ve rahibeler önce batıya oradan da Avrupa'ya gönderilmiş, bu da bize Çavuşin ve vadilerinin Bizans döneminde önemli bir yerleşim ve din eğitim merkezi olduğunu göstermektedir.

3. St. John The Baptist Kilisesi

Çavuşin St. John The Baptist bir diğer adı ile Vaftizci Yahya kilisesi, İsmi İslamiyet ve Hristiyanlık da peygamber olarak kabul edilen Zekeriya'nın oğlu Yahya'dan almıştır. Yahya'nın kendisi de Müslümanlar, Sâbiiler, Bahailer ve Hristiyanlar tarafından peygamber kabul edilir. 27 yılı civarında İsa'yı Şeria Nehri'nde vaftiz ettiğine inanılmaktadır. (Arslan 2009: 71) Bu vaftizden dolayıdır ki Yahya'ya "Vaftizci" takma ismi verildiği düşünülmektedir.

Yahya, İsa'nın doğumundan yaklaşık 6 ay önce Kudüs de dünyaya gelmiştir. İsa'nın akrabası olduğu düşünülen Yahya, 27, yani İsa'yı vaftiz edene kadar, Yahudiye Çölü'nde bir keşiş olarak yaşamıştır. İsa'yı vaftiz etmesinin ardından, Cennetin Krallığı onun ellerinde olduğu düşünülerek vaftizci olarak anılmaya başlanmıştır. İncil'e göre, Yahya'nın görevi İsa Mesih'in gelişini bildirmektir. Ayrıca Yahya, Hristiyan inanışında fresk ve ikonlarda ana konulardan birisi olarak ta sıkça kullanılmıştır. (Arslan 2009: 47)

Şimdide Vaftizci Yahya'nın ismini alan birçok kiliseden birisi olan Çavuşin St. John The Baptist Kilisesi'nin özelliklerini ele alalım

5. yüzyılda yapıldığı tahmin edilen ve Kapadokya'nın en eski kilisesi olarak düşünülen St. John The Baptist Kilisesi, üç nefli bazilika yani içi, ortadaki yüksek, yanlardakiler daha alçak olmak üzere iki sıra sütunla üç salona ayrılmış, dikdörtgen biçiminde büyük yapılmış olup dönemin en geniş sütunlu revağına sahiptir. Yapının doğu kısmında at nalı şeklinde apsis yani yarım kubbe bulunmaktadır. Merkez ve kuzey apsisler birbirinden bağımsızdır ve birbirlerine herhangi bir kapı vasıtası ile geçişleri bulunmamaktadır. Bu sebepten dolayı, her ikisinde de basamak yüksekliğinde birer kürsü bulunmaktadır. Kilise içerisinde bulunan koridorlar kemerli sütunlar ile birbirinden ayrılmaktadır. Kilisenin her bölümü birbirine çok benzemektedir. Tapınağın apsis bölümlerinde din görevlisinin oturması için koltuk bulunmaktayken, günümüzde bu oturma bölümü sadece merkez apsiste ayakta kalabilmiştir. Merkez apsiste yer alan bu bölümün hemen önünde 1,5 metre uzunluğunda, 1 metre genişliğinde, 70 cm derinliğinde haç şeklinde kazılmış bir de çukur bulunmaktadır. Bu çukur bölümün gömmeli kenarları, bize burasının zamanında bir kapak vasıtası ile üzerinin kapatıldığını göstermektedir. (Teteriatnikov 1996: 45, 46)

Kilisenin orta ve güney nef kısmında tahribattan dolayı fresk görülmezken, kuzey nefin apsis kısmında bulunan sahnelerden ise yalnızca ikisi seçilebilmektedir. Kuzey nef apsisinin giriş kısmının sağ tarafında Vaftizci Yahya'nın öldürülmesini konu edinen Salome'nin Dansı freski yer almaktayken, hemen yanında bölgede yalnızca bu kilisede bulunan İbrahim Peygamber'in elinde bıçağı ile oğlunu kurban etmesi sahnesi bulunmaktadır. (Cappasist 2015: 36)

3. 1. Salome'nin Dansı

Matta incilinin 14. Bölümünden aldığımız bilgiye göre: Roma İmparatorlu tarafından Yahudiye bölgesine atanan aynı zamanda da Yahudi olan bölge kralı *Hirodes*, kardeşi *Filipus*'un karısı *Hirodiya* yüzünden *Yahya*'yı tutuklatarak, bağlatıp zindana attırmıştır. *Çünkü Yahya Hirodes'e, "O kadınla evlenmen Kutsal Yasa'ya aykırıdır" demiştir. Hirodes Yahya'yı öldürtmek istemiş, ama halktan korktuğu için bunu yapamamıştır. Çünkü halk Yahya'yı peygamber olarak görmektedir. Hirodes'in doğum günü şenliği sırasında Hirodiya'nın Salome isimindeki kızı ortaya çıkıp dans etmiştir. Bu, Hirodes'in öyle hoşuna gitmiştir ki, ant içerek kıza ne dilerse vereceğini söylemiştir. Salome, annesinin de kışkırtmalarıyla, "Bana şimdi, bir tepsi üzerinde Vaftizci Yahya'nun başını ver" demiştir. Kral buna çok üzülüyse de, konuklarının önünde içtiği anttan ötürü bu dileğin yerine getirilmesini buyurmuştur. Adam gönderip zindanda Yahya'nın başını*

kestirmiş, kesik baş tepsiyle getirilip kıza verilmiştir, kız da bunu annesine götürmüştür. Yahya 'nın öğrencileri gelip onun naaşını alarak ve gömmüşlerdir. Sonrasında ise bu olay İsa 'ya haber verilmiştir. (Matta İncili 2009: 26, 26)

3. 2. İbrahim Peygamber'in Hikayesi

Bu sahnede İbrahim Peygamber elinde bıçağı ile oğlu İshak'ı kurban etmek üzereyken resmedilmiştir. Kutsal kitaplarda birbirinden çok az farklar ile anlatılan bu sahne Hristiyanlık inancına göre şu şekildedir: (Cappasist 2015: 38)

Karisından bir çocuğu olmayan İbrahim Peygamber'in cariyesinden bir çocuğu olmuştur. Karisından bir çocuğu olduğunu rüyasında gören İbrahim Peygamber, kendisine bir çocuk verdiği taktirde bu çocuğu Tanrıya kurban edeceği yönünde söz verir. Bir süre sonra İbrahim Peygamber, bir çocuğa sahip olur ancak çocuğu olduğu halde İbrahim Peygamber verdiği sözü tutmamıştır. Bunun üzerine Tanrı İbrahim Peygamberden oğlu İshak'ı kurban etmesini istemiştir. İbrahim Peygamber Tanrı'nun buyruğu üzerine oğlu İshak'ı alır, Tanrı'nun istediği yerde eline bıçağı alarak oğlunun boğazını kesecektir. Tam o sırada gökten bir melek inerek oğlunu kurban etmemesini, bunun için Tanrı'nun bir koç gönderdiğini haber verir. İbrahim Peygamberde oğlu yerine koçu kurban etmiştir.

Bir manastır kompleksi olarak uzun yıllar kullanılmış olan kilisede çok sayıda kayadan oyma ek odacıklarda mevcuttur. Ancak günümüzde ana bölmeden hariç kalan kısımların hangi amaçlar doğrultusunda kullanılmış olduğu henüz belirlenebilmiş değildir. Kilisenin bulunduğu ana kayaç Deve Boynu olarak adlandırılmaktadır ve bu kayaçta 1950 yılından sonra çökmeler yaşanmıştır.

4. Kilisenin Önemi Yitirmesi

Türklerin Anadolu'ya hakimiyeti ile birlikte çeşitli şehirlere kurulmuş Piskoposluk merkezleri İstanbul'a taşınmıştır. Bununla birlikte Hristiyanlık için çok önemli bölge olan Kapadokya, ününü kaybetmiştir. Kapadokya'da kurulu din okullarının ve manastır hayatının son bulması ile Kapadokya Hristiyanlarının çoğu bölgeyi terk etmiştir. Bölge ile aynı kaderi paylaşan Çavuşin de önemini kaybetmiş, tabiki St. John Baptist Kilisesi de. Daha sonra bölgeye gelen Türklerde hristiyanların oturduğu köylerdeki boş evlere yerleşerek ortak bir yaşam sürdürürler.

Her ne kadar farklı bir dine sahip olsalar da, hiçbir zaman Anadolu`da yaşayan Hristiyanlar Selçuklu Türkleri tarafından tehdit veya baskı altında bırakılmamışlardır. 13.yy.da orta Anadolu`ya gelen Mevlana ve Hacı Bektaşî Veli gibi ünlü Türk düşünürlerinin de katkıları ile bu iki farklı din mensubu insanlar büyük bir uyum ve dostluk içinde yaşamışlardır. Buna en iyi örneklerden birisi yine Çavuşin köyünden gelmiş, burada bulunan St. John The Baptist Kilisesine 20 m. Uzaklıktaki 13.yy.da yapılan Selçuklu dönemine ait cami olmuştur.

5. SONUÇ

Sonuç olarak Çavuşin de bulunan ve günümüzde de tüm ihtişamı ile bölgenin hemen hemen her noktasından görülebilen Deve Boynu isimli kaya parçasında bulunan St. John The Baptist Kilisesi, Kültür, din, inanç bağlamında kiliseleri ile ünlü olan Kapadokya bölgesinin 5. Yüzyılda yapılması hasebi ile en eski ve en geniş kiliselerinden birisidir. Bir kompleks yapıda olduğu düşünülen kilise Kapadokya bölgesinde Hristiyanlığın bir dönem merkezi olarak kullanılmıştır. İçerisinde İncilden sahnelerin betimlendiği bir çok freskden oluşan kilisede, bu sahnelerin yalnızca ikisi net bir şekilde anlamlandırılmaktadır. Türklerin Anadolu`yu fetih etmesi ile başlayan süreçte Hristiyan nüfusunun Kapadokya bölgesinde azalmasına orantılı olarak kilise önemini kaybederek en nihayetinde bir kısım çökmeler yaşayarak kullanılmaz hale gelmiştir.

St. John The Baptist yani Vaftizci Yahya Kilisesi geçmişin getirmiş olduğu kültürel, din ve inanç mirası ile bu kadar fazla öneme haizken, günümüzde Kapadokya da özellikle de Göreme de bulunan kiliseler kadar değer görememektedir. Tamamen kaya oyma olan bu kilise bakımsızlıktan kötü bir vaziyet içerisindedir. İçerisinde bulunan bir çok fresk tahrip edilmiş durumda olduğundan dolayı sahneler çözülememektedir. Kilise içerisindeki bazı kısımlar uçma tehlikesi yaşamakla beraber en son 2015 yılında bir kaya parçası kiliseden kopmuş ve köylülerin üzerine yuvarlanmıştır. Hem fresklerin canlılığını yitirmesi, hem bakımsızlık ve hem de güvenlik zafiyetinden dolayı kilise Kapadokya da faaliyet gösteren bir çok seyahat acentası tarafından tur güzergahları içerisine dahil edilmemektedir. Çalışmamızın isminin Kapadokya'nın Unutulan Kilisesi; St. John The Baptist olmasının sebebi de buradan kaynaklanmaktadır. Önemli bir turizm potansiyeli olan ve bölge halkına ekonomik açıdan büyük katkı sağlayabilecek şekilde bir destinasyon olan kilise bu amaç doğrultusunda kullanılamamaktadır.

Kiliseyi bölge turizmine kazandırmakla beraber, ağırlıklı olarak Hristiyanlığı kabul etmiş insanlar tarafından ziyaret edilen Kapadokya'nın din-inanç tarihine büyük bir derinlik kazandırabilecek bu dini bağlamda kültürel miras yeniden canlandırılmalıdır. Bunun için röleve, restitüsyon, restorasyon ve uygulama çalışmaları yapılması aciliyet kesbetmektedir.

KAYNAKÇA

Arslan, Aytuğ (2009). *Christianity for Turkish Tour Guides: English and Biblical Knowledge*. Ankara: Alter Yayıncılık.

Cappasist (2015). *Avanos*. Ankara: Grafiker Matbaacılık.

Ekici, Cengiz (2009). *Cappadocia*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Gülyaz, Murat Ertuğrul (2012). *Göreme National Park and the Rock Sites of Cappadocia*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Pekin, Faruk (2014). *Kapadokya Kayalarındaki Şiirsellik*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Teteriatnikov, Natalia B. (1996). *The Liturgical Planning of Byzantine Churches in Cappadocia*. Roma: Pontificio Istituto Orientale.

Matta İncili. (2009).